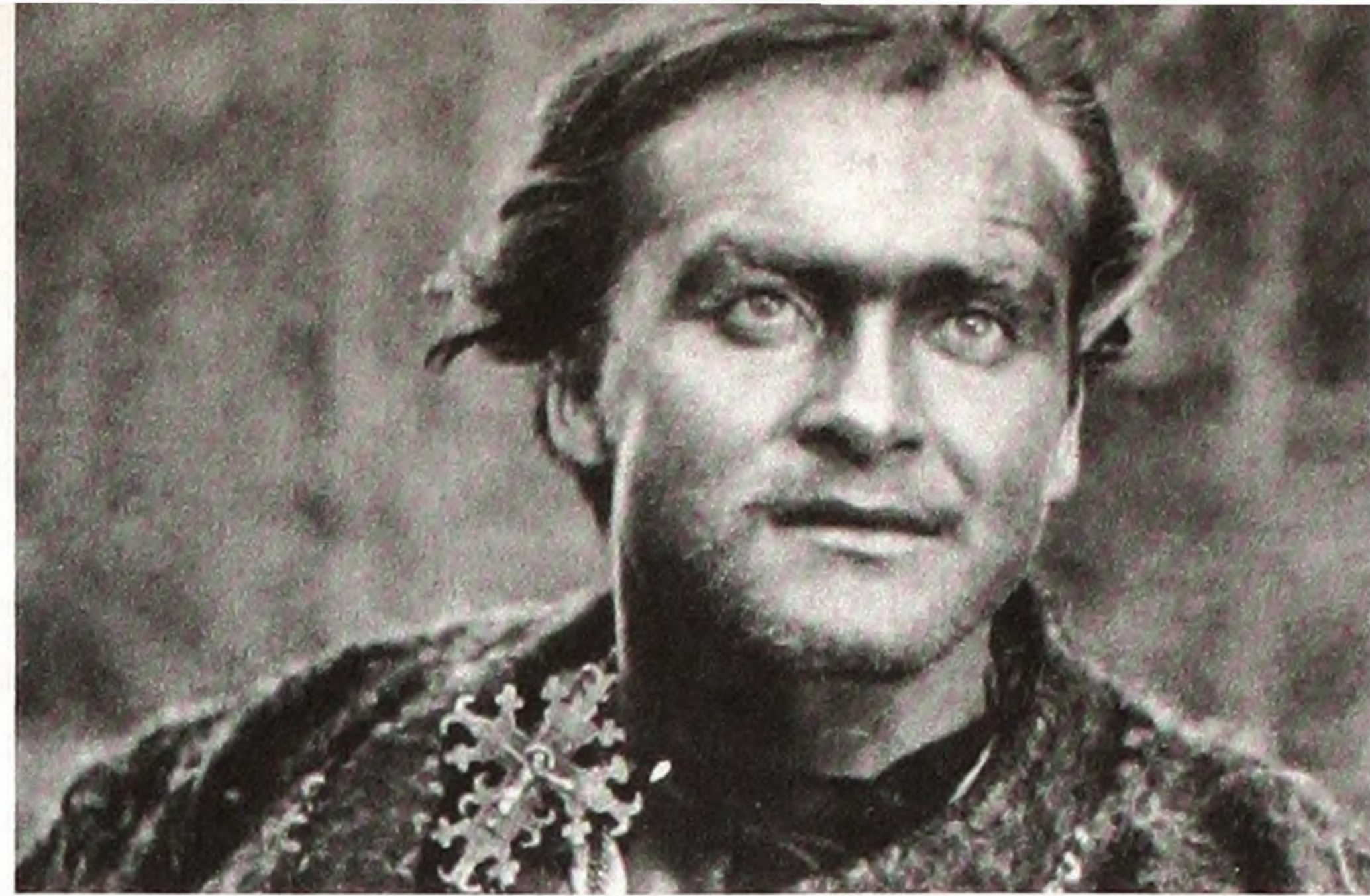

РОМАН БАЛАЯН: «Спільна творчість нас збагачувала»

Іван Миколайчук у «Тінях забутих предків».

2008 року виповнюється 67 років від дня народження Івана Миколайчука. Буковинці пам'ятають і шанують ім'я свого земляка – видатного актора, сценариста й режисера, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, заслуженого артиста, який залишив яскравий слід не тільки в українському, а й у світовому кінематографі, а також у пам'яті творчих побратимів.

Романа Балаяна, кінорежисера, народного артиста України, лауреата Державної премії СРСР під час його приїзду в Чернівці я попросив поділитися спогадами про спілкування з І.Миколайчуком, а також його власним баченням подальшого розвитку національного кіно.

– Романе Гургеновичу, ви неодноразово приїздили на Буковину, ще за життя Івана Миколайчука гостювали в його садибі в селі Чорторія Кіцманського району. Чи змінюються ваші погляди на Буковинський край під час нових візитів?

– Враження від вашого чудового краю й особлива краса Карпат вразили мене ще під час мого першого приїзду для зйомок дипломної роботи – короткометражки «Ловить злодія». Одночасно з кожним новим відвіданням Карпатського краю знаходжу нові відтінки його стриманої, непоказної краси. Особливе задоволення – район Карпат, який простягнувся між містами Косів і Верховина. Воістину чудові краєвиди, казкова природа!

– Ви багато років товаришували з Іваном Миколайчуком, але він так і не з'явився в жодній вашій кінострічці. Як це могло статися? Чи не жалкуєте сьогодні з цього приводу?

– Певною мірою жалкую і вважаю, що краще не було б численних статей, книжок, документальних стрічок про його творчість і життєвий шлях, а був би живий він сам – скільки цікавого для мистецтва України ще зробив би.

Працюючи разом над сценарієм фільму «Відлюдько» за однойменним романом Івана Тургенєва, мріяли, що він зіграє головну роль, та обставини склалися так, що її виконав Михайло Голубович. Були ще плани, але, на жаль, вони не втілилися в життя.

Повірте, коли режисера й актора об'єднує спільна творча праця, близькість поглядів на довколишній світ, не обов'язково працювати в одній картині – по-справжньому єднає творчість, одночасно збагачуючи кожного.

Те, що встиг зробити Іван Миколайчук, на моє глибоке переконання, хвилюватиме ще не одне покоління кіноглядачів.

– Ви зняли вже 10 кінотворів, і всі вони не залишили байдужими не тільки глядачів, а й кінокритиків. При цьому шанувальники вашого таланту із захопленням сприймають кожну нову роботу, а критики навпаки. Як це пояснюєте?

– У «Польотах у сні й наяву» та в низці картин за творами класичної російської літератури («Каштанка», згаданий «Відлюдько», «Бережи мене, мій талісмане», «Леді Макбет Мценського повіту») мені випало творче щастя торкатися таких сторін життя, які були по-справжньому цікавими для широкого кола глядачів. Критики ж щоразу за-

циклювалися на зовнішніх сторонах матеріалу, не зважаючи на особливості сприйняття моєї екранізації масовим глядачем.

І ще одне моє особисте спостереження. Як і Сергій Параджанов, я – уродженець Кавказу, а нам за емоційною палкістю характерів від природи надана можливість глибшого проникнення в психологізм твору, ніж режисерам-слов'янам. Завдяки цій, Богом даній можливості, ми здатні підняти такі пласти художнього твору або оригінального сценарію (як у випадку «Тіней забутих предків» Сергія Параджанова або мого улюбленого «Відлюдька»), які іншим режисерам не під силу.

Я щасливий, що зберіг від цензури й вивів на екрани весь матеріал стрічки «Польоти у сні й наяву». А яких тільки змін, особливо у фінальній частині, мені не радили зробити доброзичливці кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка й навіть Держкіно. Але вдалося вистояти, і через п'ять років наша робота була відзначена Державною премією СРСР.

Багато критики звучало на адресу стрічки «Леді Макбет Мценського повіту». Можливо, у чомусь я не мав рації, але мені хотілося екранізувати всевітньо відомий нарис М.Лескова, внести певний лад у буйний російський темперамент його головних героїв, які спочатку щось роблять, а потім стараються зрозуміти, навіщо вони те зробили.

– В останні роки спостерігаємо пошвавлення національного кінематографа. На ваш погляд, скільки ще часу знадобиться Україні на повернення кінематографічних здобутків, і в яких напрямках розвиватиметься вітчизняна кіноіндустрія?

– Сподіваюся ще за власного життя побачити розквіт українського кінематографа. Для цього є підстави – якість стрічки «Мамай», знятої молодим режисером Олесем Санінім, інші фільми. Стосовно творчих інтересів режисерів: хотілося, щоб їх було якнайбільше. При цьому бажано розвивати традиційний для України напрямок, зокрема поетичне кіно, а також елітарний у світі жанр – інтелектуальний фільм. Адже саме він, як ніякий інший, потребує режисерів і операторів нової генерації, а також добротного літературного матеріалу з глибинною розробкою письменником, сценаристом відображених у ньому життєвих колізій і людських долі.